

Dikļu muižas aleja

Dabas piemineklis Dikļu muižas aleja atrodas Kocēnu novadā, Dikļu pagastā, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Aleja atrodas lēzenā pacēlumā starp lauksaimniecības zemēm. Tā ir vērsta rietumu-austrumu virzienā un ved uz Dikļu muižas pili, tomēr līdz Dikļu pils parkam neaizsniedzas.

Aleju veido divas, praktiski nepārtrauktas parastā ozola (*Quercus robur*) rindas vairāk kā 1 km garumā, kas ved cauri Dikļu ciematam un ietver ceļu (ielu) ar asfalta segumu. Pavisam alejā ir 260 koki. Visā garumā gar aleju, vienā vai otrā pusē, iet betona bruģa kājceliņš, kas ir ierīkots nesen. Alejas stādīšanas laikā pirms gadiem 120-125 ciemata kā tāda nav bijis. Uz viena nesen nozāģēta koka celma saskaitītas 115 gadskārtas. Iespējams, ka ir pastāvējušas dažas no senākajām ēkām alejas austrumu galā.

Rindās ozoli sākotnēji ir bijuši stādīti 5,7 līdz 7,7 m lielos attālumos – rindās savstarpēji pamīšus (koks vienā rindā pret starpu otrā). Lielum lielākais vairums no kokiem ir saglabājušies. Rēķinot uz visu aleju un ieskaitot arī izkritušo koku vietas vidējie attālumi alejā starp kokiem abās alejas rindās ir 7,6-7,7 m. jau sākotnēji alejā ir bijis pārtraukums – vietā, kur atzarojas liepu aleja uz Neikena kalniņu.

Attālums starp alejas rindām ir diezgan izturēts visā alejas garumā - aptuveni 11,5 m.

Koki ir diezgan dažādi stumbra apkārtmēra ziņā, kā arī pēc vainaga habitusa. Vainaga forma pārsvarā ir vertikāli ovāla vai pašauri vēdekļveida – atkarībā no zarojuma rakstura.

Alejā nav dižkoka parametrus sasniegušu koku.

Raksturīgo koku garuma mērīšanai tika izmantota ekspresmetode mērot fotogrāfijās etalongarumu (iezīmēti 2 m stumbra pamatnē) un visu koka garumu, un aprēķinot koka garumu pēc trigonometrijas formulām.

Aleju ietver gan lauksaimniecībā izmantojamas zemes, gan ciemata apbūve.

Labības lauka, kas tiek arts, mala atrodas netālu no alejas koku stumbriem. Līdz ar to pastāv nopietns apdraudējums kokiem – arot tiek bojāta sakņu sistēma. Būtu nepieciešams neaparto joslu paplašināt līdz 10 m.

Koku veselības stāvoklis pārsvarā ir vērtējams kā labs vai viduvējs, nedaudz ir koku ļoti labā un sliktā veselības stāvoklī, bet 2 koki ir nokaltuši. Vienam kokam ir gadus desmit sena zibens spēriena pēdas visā koka augstumā, bet koks ir vidējā veselības stāvoklī un labi atjaunojies.

Aleja ir tīra no aizauguma ar krūmiem. Izņēmums ir posmi gar atsevišķām privātmājām, kur starp alejas kokiem aug blīvs ceriņu dzīvžogs un vietām citi koki un krūmi.

Novērots, ka lielāks koku ar viduvēju veselības stāvokli īpatsvars ir posmā gar privātmājām. Iespējams, ka tas saistīts ar pazemes komunikāciju izbūves nelabvēlīgo ietekmi.

Dikļu muižas aleja ir nozīmīga kā būtisks un no dažādiem viedokļiem vērtīgs ainavas elements, iekļaujama tūrisma maršrutos.

Alejas vērtību vairo tās atrašanās kultūrvēsturiski piesātinātā vietā, kur ir arī daudz citu vērtīgu stādījumu, kā arī garie taisnie alejas posmi un koku samērā labais veselības stāvoklis, kas kopumā veido iespaidīgu kultūrvēsturiskās ainavas elementu.

Jāatzīmē, ka satiktie vietējie iedzīvotāji visumā bija labvēlīgi noskaņoti pret alejas saglabāšanu. Vienīgi bija neizpratnē par to, kas varētu sakopt viņu aleju (“ja reiz te mēra, tad lai arī brauc un sakopj”).

Teritorijā nav informācijas par dabas vērtībām, ir tikai ĪADT robežzīmes abos alejas galos. Būtu nepieciešams uzstādīt nelielu stendu ar datiem par aleju.

Dabas pieminekļa robežas precizējamas atbilstoši situācijai dabā, iekļaujot teritorijā visu platību zem koku vainagiem, kas reāli būtu 10 m plata josla abpus alejai un tikpat arī alejas galos. Koku rindu garumi alejas austrumu galā ir nedaudz atšķirīgi, kas arī ņemams vērā velkot dabas pieminekļa, alejas robežas.

Aleju nepieciešams saglabāt gan zinātniskiem dendroloģijas, sugu un biotopu pētījumiem, gan kā kultūrvēsturiski un ainaviski vērtīgu veidojumu.

Būtiski ir regulāri uzraudzīt koku stāvokli un novērst iespējamo lauksaimniecības zemju apstrādes un ciemata būvniecības un apsaimniekošanas nelabvēlīgo ietekmi, un iespēju robežās saglabāt kokus.

Apsekojuma materiāli digitālā formātā sastāv no sekojošām daļām:

1. Alejas apsekojuma anketa	1 gab., 4 lpp.	Ms Excel fails
2. Apraksts	1 gab., 2 lpp.	Ms Word fails
3. Fotogrāfiju saraksts ar koordinātēm	1 gab.	Ms Excel fails
4. Fotogrāfijas	27 gab.	.jpg faili
5. Pārskata karte	2 gab.	.jpg faili